

i metrofarses» i les peces confegides originàriament en castellà, el quart es dedicarà en exclusiva a la recopilació dels assajos. Mentre es fa temps esperant-los, fora interessant preguntar-se quant deu faltar perquè els teatres públics de Catalunya es decideixin a muntar alguna d'aquestes obres.

BIBLIOGRAFIA

- FOGUET (2019): Francesc Foguet, «Molins íntegre», dins Manuel Molins, *Teatre complet 1*, València: Institució Alfons el Magnànim, Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació; «Teatre», ps. 11-79.
- FOGUET & SANSANO (2008): Francesc Foguet i Biel Sansano (eds.), *Teatre, passions i (altres) insolències. Lectures sobre la dramaturgia de Manuel Molins*, València: Universitat de València; «Colección Teatro Siglo XXI. Serie Crítica» 16.
- MOLINS (2008): Manuel Molins, «El bosc fragmentat i líquid», dins Francesc Foguet i Núria Santamaria (eds.), *Dramaturgia al País de les Meravelles? I Simposi sobre el teatre infantil i juvenil*, Lleida: Punctum, GELCC, ps. 45-65.
- MOLINS (2019): «Carta (deguda) a William Shakespeare», dins *Teatre complet 1*, València: Institució Alfons el Magnànim, Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació; «Teatre», ps. 101-131.
- SANTAMARIA (2008): Núria Santamaria, «Polivalències del dolor en el teatre de Manuel Molins», dins FOGUET & SANSANO (2008: 151-182).

EAGLESTONE, Robert: *La literatura. Per què és important*, Octavi Gil Pujol (trad.), Barcelona: Saldonar, 2020.

IGNASI MORETA

Universitat Pompeu Fabra
ignasi.moreta@upf.edu

La bibliografia sobre teoria de la literatura publicada en català és tan minsa, que cada aparició d'un nou títol ha de ser celebrada. Hi ha poca producció catalana autòctona, poques traduccions de clàssics de la teoria literària i poques traduccions de novetats internacionals en aquest àmbit. *La literatura. Per què és important*, de Robert Eaglestone (Londres, 1968), pertany a aquesta última categoria: catèdratic de literatura i pensament contemporani a la Universitat de Londres, Eaglestone ofereix a *La literatura*, publicat en anglès el 2019 i traduït al català el 2020, un llibre àgil i divulgatiu sobre l'estudi de la literatura. El volum s'obre amb un «Prefaci a l'edició catalana» on l'autor explica els seus nexes amb Catalunya i presenta les seves tesis principals.

T. S. Eliot sostenia l'any 1920 que, per fer crítica, «no hi ha cap mètode més enllà de ser molt intel·ligent». En l'extrem contrari se situa, segons Eaglestone, tot

el conjunt de moviments crítics que, dels anys seixanta ençà, han maldat per fer de la literatura una ciència amb una metodologia estricta. Eaglestone sosté que «l'estudi de la literatura hauria de ser divertit, però no necessàriament fàcil» (p. 34). La imatge que utilitza per explicar com funciona l'estudi de la literatura és el de la conversa viva. «Aquesta metàfora implica un munt de coses: la literatura comunica; com una conversa, pot tractar qualsevol tema; el significat no emana només del contingut, sinó també de la seva forma; la seva creativitat no es troba tan sols en l'obra o al cap d'un escriptor famós, sinó també en nosaltres i entre nosaltres, els lectors. Com una conversa, existeix en el temps. I, idealment, com una conversa, és lliure» (p. 12).

La metàfora de la «conversa viva» va apareixent al llarg de tot el llibre, que Eaglestone dedica en gran mesura a divulgar els principis del New Criticism. En oberta polèmica amb l'historicisme i amb tota docència de la literatura que es fonamenten en la impartició unidireccional d'uns continguts adreçats des de la tarima del professor a uns estudiants amb un paper exclusivament receptiu, Eaglestone defensa llegir, i ensenyar a llegir, com quelcom que té a veure amb nosaltres mateixos. «Qualsevol text, inclús els més remotament llunyans, existeix en el marc del present» (p. 25) —aquí treu el cap l'«estètica de la recepció», encara que l'autor no l'esmenta explícitament. La docència de literatura ha de ser una experiència compartida d'exploració del text entre el professor i els estudiants. L'autor ho explica gràficament posant-ho en boca d'un amic acadèmic: ensenyar literatura és seure amb un grup de persones, treure el text literari que toqui i dir: «I ara què fem amb això?» (p. 42). La classe de literatura és —defensa Eaglestone— fer alguna cosa a partir de la trobada amb el text literari. I fer-ho en comunitat.

Eaglestone adverteix també dels perills que té la docència de literatura. A més de la tòpica contraposició entre lectura per plaer i lectura per constricció acadèmica (p. 102), l'autor adverteix del fet que la docència pot condicionar la lectura en un sentit restrictiu: «Si se li ha dit [a l'estudiant] que *Jane Eyre* tracta l'opressió de les dones en l'època victoriana [...], això és el que s'espera que trobi i explori. En canvi, els moments en què la novel·la qüestiona o subverteix aquesta idea, o en què explora altres aspectes del món, cauen fora del focus d'atenció, o fins i tot es tornen invisibles, perquè l'estudiant dirigeix la lectura rotundament a fer que la novel·la encaixi en la informació que ha rebut» (p. 44). Per això, la *lectura atenta* (un altre concepte que apareix al llarg de tota l'obra, inspirant-se bàsicament en els postulats del New Criticism) és un procés en què cal implicar l'estudiant. I, a diferència del que passa amb altres menes de lectura (Eaglestone posa com a exemples les formes de lectura pròpies dels advocats, els científics i els historiadors), la literària no pretén reduir l'ambigüitat, sinó «respondre a la presència simultània de diversos significats i no extreure'n un de sol» (p. 52).

La «comunitat interpretativa», és a dir, el fet que llegim formant part d'una comunitat lectora, pot condicionar la nostra lectura obstruint-la en lloc de millorar-la (p. 102). Eaglestone ho explica en termes de tensió: «Els estudis literaris es

troben just en aquest punt de tensió, ja que tracten coses profundament importants —la resposta i l'experiència personals, la bellesa, la passió, l'interès, l'alteritat, la comunitat, el plaer— que són molt difícils de precisar en un examen. La condició d'estudiant de literatura implica sobreviure a aquesta tensió, per trobar, idealment, formes en les quals és productiva: el punt en què, per exemple, la seva passió per un escriptor el porta a fer el seu millor treball, el més interessant» (p. 102). És d'aquesta manera que s'haurà aconseguit tancar el cercle: si se segueixen els seus postulats no hi haurà contraposició entre lectura «per plaer» i lectura «per obligació», ja que s'haurà explorat el text a l'aula sense que això hagi anat en detriment del gaudi estètic. I és que aquest és, en definitiva, encara que Eaglestone no ho formulí exactament en aquests termes, l'objectiu del llibre: oferir un al·legat a favor d'una manera d'ensenyar literatura que no mati sinó que estimuli l'experiència estètica del text.

MARTÍ-BADIA, Adrià: *La consciència lingüística dels valencians (1854-1906)*, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2020; «Biblioteca Sanchis Guarner».

FRANCESC BERNAT I BALTRONS
Universitat de Barcelona
francesc.bernat@ub.edu

El nom de la llengua i la consciència lingüística dels valencians són temes que han fet córrer rius de tinta, sobretot per raons extralingüístiques, com tots sabem. Per això, sempre és d'agrair l'aparició d'estudis filològics solvents que fonamentin el debat amb dades irrefutables. I si, a més, aquests estudis permeten aprofundir en el coneixement de la història de la llengua catalana, llavors tenim una obra de la qual ens hem de felicitar. Aquest és el cas de *La consciència lingüística dels valencians (1854-1906)* d'Adrià Martí-Badia, un llibre que parteix de la tesi doctoral de l'autor, presentada a la Universitat de València, i dirigida per Antoni Ferrando, que també n'ha escrit el pròleg.

En síntesi, Martí-Badia se centra en esbrinar dos aspectes: quin era el nom que usaren els intel·lectuals valencians de la segona meitat del segle XIX per anomenar l'idioma autòcton i la relació que establien entre el seu parlar i el de la resta dels països catalanòfons. Per tal d'aconseguir-ho, l'autor ha buidat un extens corpus de textos originals de 38 autors diferents, amb la qual cosa ha pogut fer un repàs exhaustiu de les idees lingüístiques dels notables de l'època esmentada. Les conclusions a què arriba Martí-Badia són diàfanes: la majoria dels intel·lectuals valencians vuitcentistes preferien emprar el nom de *llemosí* i reconeixien la unitat de la llengua. Es constata, doncs, la bifurcació onomàstica que es va donar a la segona meitat del vuit-cents entre la *intellinguentsia* valenciana, que